

IMPACTRAPPORT 2023 - 2024
EIWITTRANSITIE & VOEDSELOMGEVING

PLANT
ZAARDIG
HET GEZONDE
NORMAAL

INTRODUCTIE

De hoge mate van consumptie en productie van dierlijke eiwitten leidt tot de meest prangende vraagstukken van dit moment, die samenhangen met de planetaire grenzen (biodiversiteit, stikstof-, fosfor- en koolstofcyclus, landgebruik); gezondheid (obesitas, overgewicht, zoönoses); economie (toekomstbestendige businessmodellen); en ethiek (dierenwelzijn, gelijke kansen).

Transitiecoalitie Voedsel werkt sinds 2017 aan de transitie naar meer plantaardige en minder dierlijke eiwitten in consumptie en productie: de eiwittransitie. Dit doen we onder de noemer 'Plantaardig het nieuwe normaal' en op basis van ons programmaplan PlantTheFutureNL 2022-2030. Dit programma voeren we uit in nauwe samenwerking met diverse partners en op basis van een gezamenlijk opgestelde actieagenda, communicatie en beleidsbeïnvloeding.

Het transitiedenken (zie kader volgende pagina) leert ons dat we ons momenteel in de fase van integratie en synergie bevinden, een fase waarin de samenwerking met bedrijfsleven, ngo's, financiële instituties en kennisinstellingen cruciaal is. Deze fase is de opmaat naar uiteindelijke bestendiging en institutionalisering van 'Plantaardig het nieuwe normaal'.

“De eiwittransitie staat niet meer in de kinderschoenen. En dat mag ook wel, want 2024 is het jaar van 50 jaar eiwittransitie. Rekenend vanaf de campagne ‘Minder vlees, mevrouw, u weet wel waarom’ in 1974 hebben we heel wat bereikt, maar zijn we nog lang niet aangekomen bij een gezonde balans plantaardig/dierlijk voor mens, dier en milieu.”

NATASCHA KOOIMAN, KWARTIERMAKER
EIWITTRANSITIE EN VOEDSELOMGEVING

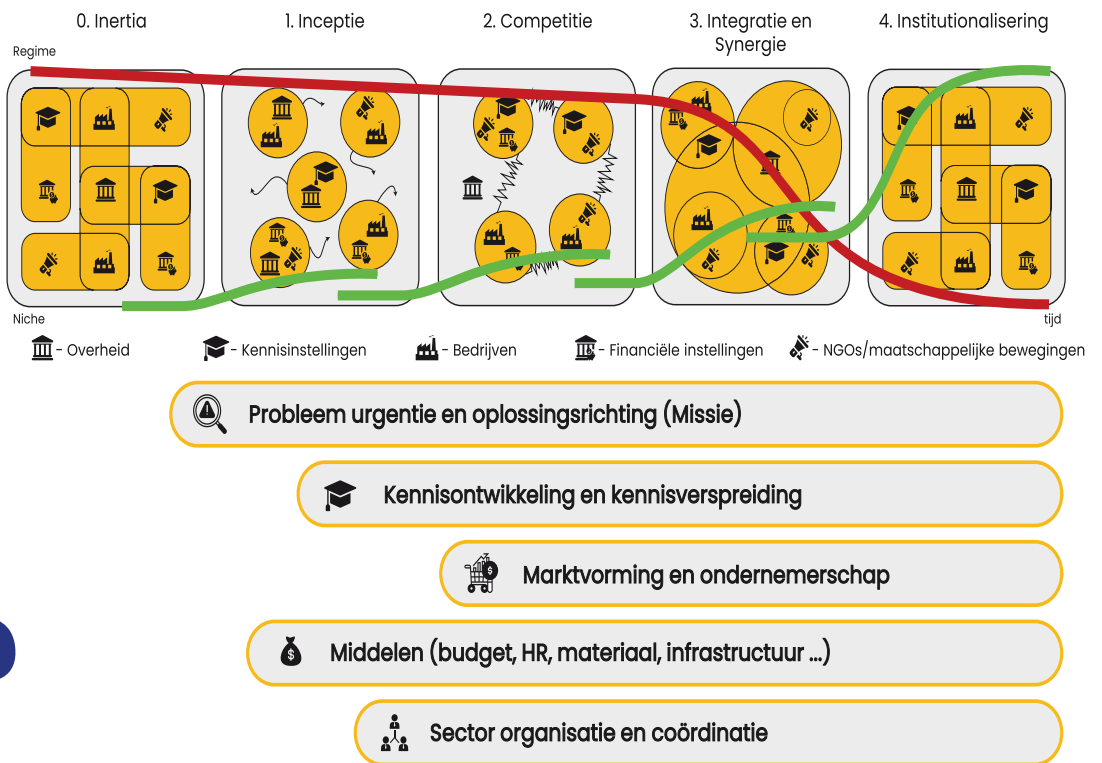
Daarom hebben we in de afgelopen periode volop geïnvesteerd in dergelijke samenwerking, o.a. met een actieagenda van het grote bedrijfsleven. TcV speelt daarin een dankbare en - zo blijkt - welkome faciliterende rol. Ook biedt deze fase ruimte voor nuancering: we spreken nu niet over 'of', maar over 'hoe' we de transitie gaan realiseren. Daarom hebben we tijdens het Plant The Future Diner 2023, in aanwezigheid van belangrijke 'eiwittransitiespelers' het thema 'gezondheid' geagendeerd als essentieel onderdeel van en argument voor de eiwittransitie: 'Plantaardig het gezonde normaal'. Daaropvolgend zijn we het gesprek gestart met gezondheidsorganisaties om ook hen te motiveren zich in te zetten voor niet alleen gezonde voeding, maar ook specifiek de eiwittransitie.

In dit rapport geven we een impressie van de vele grote en kleine interventies die we hebben gedaan om de transitie richting plantaardige eiwitten en een gezonde en duurzame voedselomgeving te versnellen. We starten met een blik vooruit, want veel van de zaken die we gestart zijn in afgelopen maanden lopen door in de periode 2024-2025. Deze periode luiden we in met het Plant The Future Diner 2024 op 19 november, waar we polarisatie bevechten door juist de dierlijke sector een plek te geven in het gesprek. Ook die sector is (potentiële) versneller van de transitie.

Transitiedenken om de eiwittransitie te versnellen

Onze aanpak vindt inspiratie en onderbouwing in het TransMission raamwerk, een missie-gedreven benadering om complexe maatschappelijke veranderprocessen vorm te geven en de verschillende fasen in zo'n proces te herkennen en te managen. Dit betekent dat wij regelmatig met onze partners analyseren in welke fase de (onderdelen van de) eiwittransitie zich bevindt en welke interventies nodig zijn om het proces te versnellen. Dat stelt ons in staat om onze tactiek en activiteiten bij te sturen en efficiënter en effectiever toe te werken naar het realiseren van onze missie.

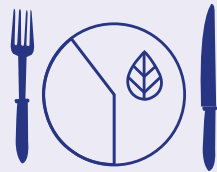

Figuur 1: Het TransMissie model bestaat uit het opbouwen van de duurzame deeloplossingen, het afbouwen van het onduurzame systeem, en het in elke fase moeten voldoen aan de vijf sleutelprocessen. (Uit: TransMission. The Mission-driven Transition Approach to Managing Complex Change Processes. Lucas Simons, André Nijhof, Matthijs Janssen, 2023.)

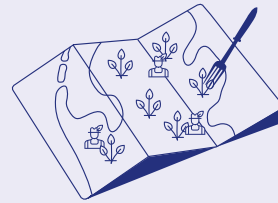
ONZE MISSIE

We zien juist nu de noodzaak om gezamenlijk te komen tot een volgende versnelling gericht op het herstellen van de eiwitbalans in Nederland, de eiwittransitie. Onze missie is tweeledig:

Consumptie van eiwitten

We willen de consumptie van eiwitten transformeren door de verhouding van dierlijke en plantaardige eiwitten in ons eetpatroon te verschuiven. Ons doel is om de huidige verhouding van 60/40 dierlijke / plantaardige eiwitten te veranderen naar een 40/60 verhouding in 2030 (dierlijk/plantaardig), met een tussendoel van 50/50 in 2025.

Productie van eiwitten

We streven ernaar om de productie van dierlijke eiwitten te verkleinen en ons daarbij uitsluitend te richten op duurzame en diervriendelijke productiemethoden. Tegelijkertijd willen we de productie van duurzame plantaardige eiwitten aanzienlijk vergroten, met een voorkeur voor productie in Nederland.

1 VOORUITBLIK / 2024-2025

Met het TransMission raamwerk als basis voor onze interventies zorgen wij ervoor dat alle interventies die we toepassen aansluiten bij de analyse van waar we ons bevinden in de transitie. Echter, niet alle spelers en uitdagingen bevinden zich in dezelfde fase. Het is dus maatwerk en continu aanpassen. Ons programma is dan ook dynamisch en we sturen onze interventies bij naar gelang inzichten en ontwikkelingen.

Het bedrijfsleven beweegt richting de derde fase, die van integratie en synergie. Dat betekent samenwerking ten behoeve van een gemeenschappelijk doel. Hier geven we vorm aan met de actieagenda (1). Ook de gezondheidssector hebben we te begeleiden in hun rol in de eiwittransitie. Dat doen we met het project 'gezondheidsorganisaties voor de gezonde voedseltransitie' (2).

Daarnaast werken we met ngo's om hen mee te laten bewegen in de transitie. De strategie van ngo's die in eerdere fases zorgde voor versnelling, kan nu juist de transitie vertragen. We ondersteunen hen bij het (opnieuw) definiëren van hun rol (3). Voorsortierend op institutionalisering (de vierde fase in het transitiedenken) werken wij al sinds het begin van ons programma met een kerngroep van sleutelspelers in de eiwittransitie. In de komende periode zal de nadruk nog meer liggen op verdere borging van taken, rollen en verantwoordelijkheden, waarbij we als TcV uit de 'trekkersrol' stappen en in de rol van 'regisseur' en inhoudelijk partner stappen (4). Tot slot blijft – ook in het huidige politieke klimaat – beleidsbeïnvloeding een belangrijke activiteit, op basis van resultaten en gedeelde ambities van ons brede scala aan samenwerkingspartners (5).

1 Mobiliseren van het bedrijfsleven

Wij faciliteren de ontwikkeling van een actieagenda met een twintigtal bedrijven uit zowel de plantaardige als dierlijke sector, die tezamen de hele keten van boer tot supermarkt bestrijken. Begin 2024 startten we met een intensief traject waarin we samen zijn gekomen tot een gedragen missie en visie en kernopgaven (zie terugblik). We zijn gekomen tot drie actiepaden, belegd bij drie werkgroepen. De komende periode werken we aan concretisering van die opgaven in activiteiten, formalisering van deelname, een governance, financieringsafspraken en vervolgens concrete werkafspraken. Hier hoort bij dat we de groepen uitbreiden met stakeholders die nodig zijn om de missie(s) te volbrengen. Intussen loopt uitvoering van een aantal activiteiten al.

De drie actiepaden betreffen:

1. Voedselomgeving,
2. Beter en minder dierlijk (focus op hybride),
3. Advocacy (één georganiseerde stem naar buiten).

Naast dat we bedrijfsleven stimuleren verregaande stappen te zetten, zorgt het traject er ook voor dat we makkelijker met deze partijen kunnen schakelen, wat nu al tot synergie leidt. Bijvoorbeeld: momenteel loopt er al een samenwerking met een van deze partijen in de lobby richting politiek.

2 Samenwerken met de gezondheidssector

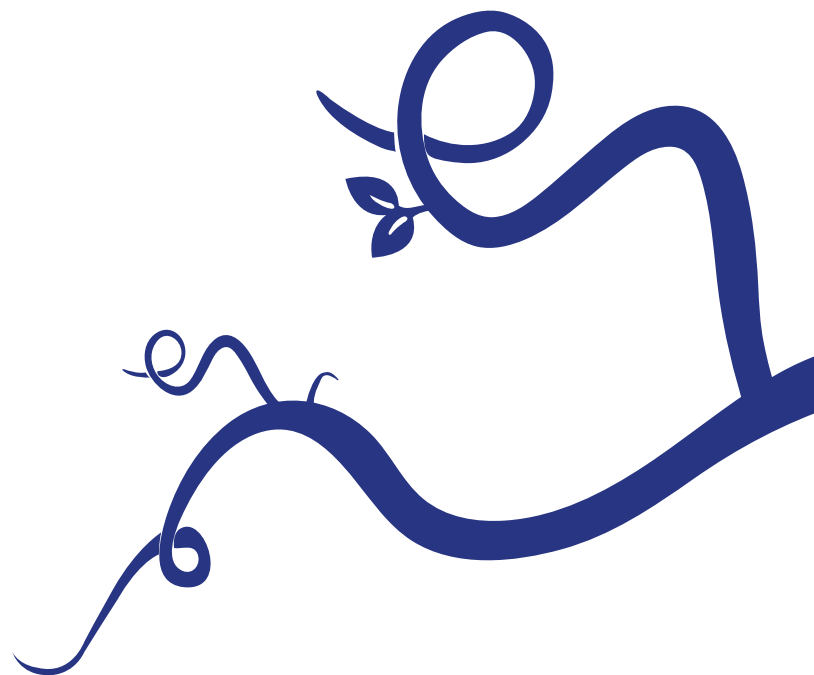
Met de vooruitgang in de eiwittransitie zijn we op het punt gekomen dat we voorbij de vraag zijn óf er een eiwittransitie moet plaatsvinden, en bespreken hóe de eiwittransitie ingevuld zou moeten worden. Dat geeft de ruimte om een voorwaarde van de eiwittransitie explicieter te maken, namelijk gezondheid.

Door gezondheid als nieuw thema te introduceren kunnen we de eiwittransitie op twee manieren ondersteunen en versnellen: enerzijds stimuleren we dat de impact op gezondheid wordt meegenomen als argument om de eiwittransitie te omarmen; anderzijds willen we dat de eiwittransitie standaard wordt meegenomen door een breed palet aan organisaties die werken aan een gezond Nederland, denk aan organisaties in de zorg, welzijn, buurthuizen, sport, gemeentes, gezondheidsfondsen. Wij zien graag dat die partijen ambassadeur worden van de eiwittransitie en het belang van meer plantaardige eiwitten vertalen naar hun voedingsassortiment, (voedings-)adviezen, (voedings-)beleid en strategie. In de komende tijd zetten we extra in op samenwerking met en bewegen van deze sector.

Het [Handvest Gezonde Voedseltransitie](#) is een eerste stap, gevolgd door een koploperscampagne. Zo'n koploperscampagne is een logische stap in het transitiedenken en dient om de 'snelle volgers' te motiveren, te inspireren en in actie te krijgen. Daarnaast organiseren we een stuurgroep van sleutelfiguren in de gezondheidssector waarmee we sparren over de benodigde vervolgstappen om de gezondheidssector richting de eiwittransitie te bewegen. Ons gedroomde eindpunt is dat iedereen die gezondheid en welzijn van de mensen in Nederland beoogt te bevorderen, de eiwittransitie, en de verhouding van (ten minste) 60%-40% plantaardige-dierlijke eiwitten, heeft geborgd in beleid en praktijk. Bovendien zorgt dit traject dat het TcV-netwerk wordt uitgebreid met gezondheidspartijen, wat tot nu toe onvoldoende het geval was.

3 Rol van ngo's in de eiwittransitie

In 2024 en 2025 richten wij ons expliciet op ngo's actief in de wereld van voedsel, gezondheid, dierenwelzijn, klimaat en natuur. In de intensieve samenwerking met hen is onze analyse dat ngo's essentieel zijn in het realiseren van de transitie, maar dat veel ngo's niet per se de rol aan nemen die de transitie vooruithelpt. Immers: welke rol en interventies effectief zijn, verschilt per fase. We hebben gemerkt dat er veel belangstelling is voor het transitiedenken en de uitleg van de rol die ngo's zouden kunnen pakken om de transitie vooruit te helpen - en dat ze de transitie zelfs kunnen tegenwerken door steeds hetzelfde te blijven doen. Dit biedt ons een uitgelezen kans om hen explicieter aan te moedigen tot het nemen van hun specifieke rol in de eiwittransitie (zoals urgentie creëren, oplossingen aandragen, gesprekspartner zijn) tijdens workshops en trainingen over het transitiedenken. Tegelijkertijd geloven wij dat door hen mee te nemen in dat procesmatige stuk van de eiwittransitie, zij ook ontvankelijker worden voor onze inhoudelijke boodschap. Met deze activiteiten hopen wij te bereiken dat alle ngo's in voeding, gezondheid, dierenwelzijn, klimaat en natuur, hun rol enthousiast en effectief kunnen vervullen - en daarmee de eiwittransitie sneller realiteit helpen maken.

4 Professionalisering kerngroep

Onze samenwerking in de Kerngroep Eiwittransitie - ngo's actief in de eiwittransitie en sinds het begin betrokken bij het Programmaplan Plant-TheFutureNL - blijven wij verder professionaliseren. Dat houdt in dat de kerngroep niet langer alleen leunt op (het initiatief van) Transitiecoalitie Voedsel; de kerngroep ontwikkelt zich verder tot een op zichzelf staande beweging met een centraal punt voor communicatie, zoals een eigen website (eiwittransitie.nl, in de maak), waarin Transitiecoalitie Voedsel niet de trekker is, maar een gelijkwaardige partner en sleutelpartij.

5 Beleidsbeïnvloeding

Met het aantreden van het kabinet-Schoof begin juli 2024 is de politieke context voor onderwerpen als de eiwittransitie en voedselomgeving uitdagend te noemen. Dit betekent dat wij onze strategie aanpassen en zoeken naar passende manieren om onze missie toch verder te brengen. Het is bekend dat complexe en langdurige transitie momenten kennen waarin het lijkt alsof er – onder druk van omstandigheden - een stapje teruggezet moet worden. Transitie gaat niet altijd volle kracht vooruit. We voelen nu de tegenwind, maar we waken ervoor dat we echt die stap terugzetten. Daar hoort bij dat we de gelederen sluiten, met het bedrijfsleven, met ngo's die hun rol pakken, met wetenschap en wellicht met partijen die we nu nog niet eens op ons netvlies hebben. Uitreiken naar en banden smeden met bondgenoten blijft daarom voorlopig onze top-prioriteit. Door te laten zien dat de eiwittransitie al gaande is en het bedrijfsleven hier al volop mee bezig is, zowel vanuit de dierlijke als de plantaardige sector, krijgen we meer invloed richting de politiek, en vergroten wij de mogelijkheid van ambitieuze politieke en beleidsmatige beslissingen.

We betrekken bedrijfsleven nog actiever in onze lobby, we organiseren ons als ngo's om meer met één stem te spreken, mogelijk zelfs via één woordvoerder, we verkennen georganiseerde lobby met de bedrijven actief in de actieagenda en we activeren wetenschap richting een grotere rol in de politieke agendering, direct of indirect.

Na drie succesvolle eerdere edities van het Plant The Future Diner vindt op 19 november 2024 de vierde editie plaats. Doel van de diners is om 'plantaardig' op de agenda van politiek en bedrijfsleven te krijgen en bruggen te bouwen tussen de verschillende actoren die dit mogelijk maken. De editie 2024 heeft tot doel:

- ▶ de meerwaarde van de eiwittransitie nog zichtbaarder te maken;
- ▶ polarisatie in de eiwitdiscussie tegen te gaan door te laten zien dat die meerwaarde er niet alleen is voor de plantaardige, maar ook voor de dierlijke sector;
- ▶ low-impact dierlijk te agenderen door het gesprek over h_oe (met welke dierlijke eiwitten) we invulling geven aan de 40% dierlijke eiwitten.

Het Plant The Future Diner 2024 nodigt daarom uit beide werelden sprekers, gasten en cases uit. De eiwittransitie is niet links of rechts, en de meerwaarde op ecologisch, economisch, gezondheids- en maatschappelijk vlak wordt erkend door ondernemers in zowel de plantaardige als de dierlijke sector.

2. TERUGBLIK: WAT IS ONZE IMPACT? / 2023 - HERFST 2024

In dit deel van het impactrapport geven we een impressie van de impact van ons werk in de afgelopen periode. Hierbij gaan we in op onze projecten, het Plant the Future Diner 2023, samenwerkingen, onderzoek, kennisdeling en beleidsbeïnvloeding.

Een belangrijke verandering ten opzichte van ons vorige impactrapport is dat in 2023 'Plantaardig het gezonde normaal' centraal stond, via o.a. Plant The

Future Diner 2023 en handvest. Wat ons betreft is de eiwittransitie pas geslaagd als deze bijdraagt aan een gezonde planeet én aan gezonde eetpatronen. We zien dat de eiwittransitie enorme kansen biedt voor gezonde eetpatronen, maar dat die nog lang niet overal wordt ingezet om die gezonde eetpatronen te realiseren. In deze terugblik leest u hier meer over.

PROJECTEN

Handvest Gezonde Voedseltransitie

Gezondheid als nieuw thema

De eiwittransitie, met een overgang naar een 60/40 verhouding van plantaardige en dierlijke eiwitten, heeft positieve effecten op de gezondheid van de meeste Nederlanders. Dit voedingspatroon voldoet beter aan de Richtlijnen goede voeding dan ons huidige voedingspatroon. Plantaardige eiwitten zijn vaak rijk aan vezels en bevatten minder verzadigde vetten. Een verhoogde inname van plantaardige eiwitten kan het risico op chronische ziekten zoals hart- en vaatziekten, diabetes type 2, en bepaalde vormen van kanker verlagen.

Gezondheidsorganisaties zien de noodzaak en urgentie van de transitie naar een gezonder eetpatroon, waarbij gezond en duurzaam hand in hand gaan. In juni 2023 nodigden Transitiecoalitie Voedsel en Wereld Natuur Fonds (WWF-NL) een diverse groep van ruim 30 gezondheidsorganisaties uit om de rol van deze sector in de eiwittransitie te bespreken. Na deze eerste bijeenkomst, waar de energie en het gevoel van urgentie hoog waren, kwam de roep om een gezamenlijk visie voor een duurzame en gezonde

voedseltransitie. Een expertgroep bestaande uit RIVM, Voedingscentrum, Physicians Association for Nutrition (PAN Nederland), Nederlandse Vereniging van Diëtisten (NVD), Stichting Alliantie Voeding in de Zorg, WWF-NL en TcV pakte deze handschoen op en stelde een handvest op. Het Handvest Gezonde Voedseltransitie ondersteunt gezondheidsorganisaties om zich actiever in te zetten voor een gezond én duurzaam eetpatroon. In april 2024 vond een tweede bijeenkomst plaats om vervolgstappen te verkennen en deze beweging verder te versterken. Deze plannen worden nu verder uitgewerkt en vormgegeven. We vragen ondertekenaars van het handvest om actief een ambitie te formuleren voor de duurzame en gezonde voedseltransitie, dit op te nemen in beleid en te vertalen in betekenisvolle acties, en deze actief te communiceren zowel intern en extern naar hun doelgroep. Op 12 oktober 2024, tijdens de afsluiting van het eerste internationale Med & Nutrition congres van PAN Nederland, getiteld 'Plant-based nutrition throughout life', is het handvest gelanceerd, inclusief zo'n 30 handtekeningen. Het handvest is in ontvangst genomen door Ernst Hart, Provinciale Statenlid voor GroenLinks van de provincie Utrecht.

Actieagenda voor het bedrijfsleven

Het bedrijfsleven staat niet stil als het gaat om de eiwittransitie. Echter, de weg naar meer plantaardig en minder dierlijk kent vele obstakels, die voor individuele partijen soms niet te overkomen zijn. Na een zorgvuldige selectie door middel van voorgesprekken hebben we twintig bedrijven geselecteerd, uit zowel de plantaardige als dierlijke sector, die tezamen de hele keten van boer tot supermarkt bestrijken. De partijen die we benaderd hebben zijn bekende systeemspelers, waaronder retail, voedselproducenten, verwerkers, boerenorganisaties, cateraars, en overkoepelende levensmiddelenorganisaties – organisaties die bereid, welwillend en bekwaam zijn, maar een extra zetje kunnen gebruiken. TcV is samen met deze grote bedrijven aan de slag gegaan om te onderzoeken hoe krachtenbundeling kan helpen om kansen te grijpen en obstakels te overwinnen.

Om de benodigde strategische beslissingen en interventies goed te onderbouwen hebben we samen met NewForesight in het voorjaar van 2024 twee werksessies georganiseerd met de partijen in de actieagenda. Tijdens de eerste bijeenkomst hebben de partijen een gezamenlijke missie en visie opgesteld en een lijst met opgaven samengesteld waaraan de deelnemers gezamenlijk willen werken. Tijdens de tweede bijeenkomst hebben de deelnemers governance-structuren verkend en gebrainstormd over agenda's voor geselecteerde opgaven. De discussies tijdens de bijeenkomsten leveren rijke en waardevolle informatie op over kansen en barrières in de eiwittransitie voor het bedrijfsleven, en dus belangrijke aangrijpingspunten voor vervolgacties. De bijeenkomsten worden door de aanwezigen ervaren als uniek en zeer waardevol, en er is veel enthousiasme om de eiwittransitie gezamenlijk te versnellen.

PLANT THE FUTURE DINER

Op 12 oktober 2023, tijdens de Dutch Food Week, organiseerden we, in samenwerking met Nieuwspoort en The Farm Kitchen, de derde editie van het Plant The Future Diner, dat opgeluisterd werd door aanwezigheid van minister Adema van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en verscheidene andere vertegenwoordigers van landelijke, provinciale en gemeentelijke politiek. Daarnaast schoven ruim 230 gasten, vanuit meer dan 100 organisaties, zoals Voedingscentrum, Wereld Natuur Fonds, BeanDeal en PAN Nederland aan, evenals bekende spelers uit bedrijfsleven, wetenschap en de financiële sector. Onder het genot van een plantaardig driegangenmenu gingen zij in gesprek over de vraag: wat is er nodig om Plantaardig het Gezonde Normaal te maken? Anders dan vorige jaren was de gezondheidssector dit jaar ook goed vertegenwoordigd. Meer plantaardige consumptie biedt enorme kansen voor gezondere eetpatronen - en andersom. Daarover waren de deelnemers het eens.

Nieuw deze derde editie was het middagprogramma voorafgaand aan het diner. Sprekers uit bedrijfsleven, wetenschap en gezondheidssector gingen in op wat en wie er nodig is om de transitie naar een gezonder plantaardig eetpatroon te versnellen.

Tijdens het diner illustreerden de twee keynote interventies - Jaap Korteweg (Those Vegan Cowboys) en Petra Verhoef (directeur Voedingscentrum) - hoe eiwittransitie en gezondheid hand in hand kunnen gaan. Tijdens de avond overhandigde Natascha Kooiman, de initiatiefnemer van het Plant The Future diner, het rapport "Maatschappelijke waarde van de eiwittransitie" van Wageningen Economic Research, een onderdeel van de [Value Case](#), aan minister Adema van LNV.

Hij erkende in zijn speech de noodzaak van het aspect "gezondheid" in de eiwittransitie.

Veel aanwezigen hebben aangegeven dat het diner instrumenteel is geweest voor nieuwe contacten, nieuwe acties en nieuwe samenwerkingsverbanden. Er is verbinding gecreëerd met de gezondheidssector en gezondheidsorganisaties, en relaties met politici zijn aangehaald. Voor TcV was dit een belangrijk event om bestaande relaties te verstevigen en nieuwe relaties aan te gaan.

Naar aanleiding van het enthousiasme van enkele deelnemers aan het diner, die interesse hadden om in hun eigen lokale context een dergelijk evenement te organiseren, heeft TcV een 'brand book' ontwikkeld dat hen kan ondersteunen bij de organisatie daarvan.

SAMENWERKINGEN

Kerngroep Eiwittransitie

De afgelopen anderhalve jaar is de kerngroep verder gestructureerd en geprofessionaliseerd, om de krachtenbundeling voor een meer plantaardig Nederland zo effectief mogelijk te maken. We zijn tot een andere overlegstructuur en governance gekomen, die we in de laatste maanden van 2024 verder uitwerken. Verandering is onder andere dat er een kleinere kern is met een standing invitation naar de andere leden. De overlegfrequentie is gewijzigd naar eens per maand met een strategiesessie met de gehele groep eens per kwartaal.

Uit deze samenwerking zijn enkele belangrijke projecten en gezamenlijke activiteiten voortgekomen, zoals: de Eiweet 2.0 lancering, de [Value Case Eiwittransitie](#), de [Protein Transition Map NL](#), structureel overleg met de ministeries van LNV / Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) en Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), het rapport [Het nieuwe half om half: niet alleen meer plantaardig, maar ook minder dierlijk](#), verkenning van actie rich-

Gesprekken zijn gaande met partijen als Zeeland en Groningen, FAO, en België om een Plant The Future Diner te realiseren.

- ▶ Klik [hier](#) om het uitgebreide verslag van het Plant The Future Diner 2023 te lezen.
- ▶ Klik [hier](#) om het videoverslag van het Plant The Future Diner 2023 te bekijken.

Natascha Kooiman overhandigt het rapport aan minister Adema van LNV.

ting horeca vanuit de overheid en een voedselbrief; evenals een rits aan activiteiten, rapporten en lobby tussen verschillende partijen waar TcV niet direct een rol in had, maar die wel ontstaan zijn uit het feit dat deze groep is samengebracht. De kerngroep bestaat nu uit: ProVeg, Wereld Natuur Fonds, FeedbackEU,

Dierencoalitie, True Animal Protein Price (TAPP) Coalitie, Green Protein Alliance, FoodValley NL, Questionmark, IUCN NL, Sea First, GGD Haaglanden, Voeding Leeft en Transitiecoalitie Voedsel.

Eiweet 2.0 lancering

De afgelopen jaren hebben supermarkten en overheden maatregelen genomen om de eiwittransitie te ondersteunen. Om de effecten daarvan te meten heeft een aantal supermarkten de afgelopen tijd samen met maatschappelijk organisaties gewerkt aan een geharmoniseerde meetmethode: Eiweet. Op 30 maart 2023, tijdens het symposium "Eiwittransitie in

Supermarkten" is versie [Eiweet 2.0](#) gelanceerd. Het samenwerkingsverband bestaat uit Green Protein Alliance, Marktonderzoeksbureau IRI (tegenwoordig Circana), Questionmark, NEN, WUR, ProVeg, Natuur & Milieu. Naast de presentatie van deze methode, bespraken we concrete maatregelen van supermarkten die de eiwittransitie ondersteunen.

BeanDeal

Transitiecoalitie Voedsel heeft er in 2023 en 2024 op toegezien dat de consumptiekant van eiwitrijke gewassen in Nederland een belangrijk onderdeel van de BeanDeal blijft. Daarnaast heeft TcV bijgedragen door kennis te delen over het transitiedenken en gedragsbeïnvloeding ten behoeve van de eiwittransitie. In januari 2023 organiseerde TcV de eerste uitvoeringsbijeenkomst van de deal, met als thema Consument & Gedrag. Hier is aan de hand van de transitietheorie besproken welke activiteiten essentieel zijn voor een beweging richting meer productie en consumptie van Nederlandse eiwitrijke gewassen. Ook heeft TcV bijgedragen aan de [BeanDeal brief naar \(in-\)formateur Gedeputeerde Staten Provincie Noord-Brabant](#), waarin het belang van de BeanDeal voor duurzame landbouw, biodiversiteit en economische groei in de provincie wordt benadrukt.

Healthy Food Coalition

Op 28 november 2023 is de [Healthy Food Coalition](#) van start gegaan, een ondernemersinitiatief op het terrein van gezond en duurzaam voedsel, met TcV als mede-initiator. De coalitie is opgericht omdat de betrokken ondernemers zich zorgen maken over het ongezonde eetpatroon in ons land. Zij vinden dat de aanbieders van voedsel – zoals fabrikanten, supermarkten, horeca en foodservice bedrijven – hierin een grote verantwoordelijkheid hebben. De ambitie van de nieuwe coalitie is dat aanbieders van voedsel daadwerkelijk verantwoordelijkheid gaan nemen voor het eetpatroon van hun klanten. Dit betekent dat leden van de coalitie ernaar streven dat het voedsel dat zij aanbieden voor ten minste 80% als gezond kan worden aangemerkt. Met die missie gaan ze op pad om ook andere bedrijven aan te sporen een dergelijke ambitie te omarmen.

Healthy Food Healthy Planet

Healthy Food Healthy Planet (HFHP), partner van TcV, stimuleert systeemverandering rond voedsel in Europa. Het is een pan-Europese beweging, die bottom-up maatschappelijke initiatieven verbindt en helpt groeien, met als doel de transitie naar gezond, rechtvaardig en duurzaam voedsel in Europa te versnellen. In dit ecosysteem ziet zij drie hefboomen van verandering: financiën, detailhandel en sub-nationale actie. Binnen deze gebieden stimuleert ze samenwerkingen om voedselveranderingen te bewerkstelligen. In dat kader werken TcV en HFHP samen met drie coalities aan de voedseltransitie: Eating Better (Groot-Brittannië), Wir Haben Es Satt (Duitsland) en Collectif Nourrir (Frankrijk). Tijdens een driedaagse bijeenkomst in januari 2023 kwamen zij samen in Brussel om een gezamenlijke start te maken. En in maart 2023 heeft TcV deelgenomen aan en input geleverd tijdens een bijeenkomst in Brussel over de Sustainable Food System Law, een onderdeel van de EU Farm to Fork Strategy. Tijdens deze bijeenkomst verkenden tientallen organisaties uit de EU hoe de wet individuele EU-landen kan helpen om de transitie naar duurzame voedselsystemen te versnellen.

Loket Duurzaam Eten

Deelname als expert in kerngroep [Loket Duurzaam Eten van RIVM](#). Dit Loket heeft als doel om interventies gericht op gezond en duurzaam voedsel te bundelen en voor een breed publiek beschikbaar te maken.

ONDERZOEK

Het nieuwe half om half: niet alleen meer plantaardig, maar ook minder dierlijk

In navolging van de rapporten Van Spek naar Bonen (2019) en het onderzoek naar de Europese eiwittransitie, hebben we in 2023 met NewForesight, Dierencoalitie en ProVeg, onderzoek verricht naar de barrières en interventies met betrekking tot de eiwittransitie in Nederland, met specifieke focus op de afbouw van de consumptie van dierlijke eiwitten. [Het onderzoek, genaamd 'Het nieuwe half-om-half'](#), identificeert vier mogelijke overheidsinterventies die de onderzoekers en de betrokken organisaties als essentieel beschouwen.

De publicatie is aanleiding geweest voor een gezamenlijke brief naar de ministers van VWS, LNV en Economische Zaken en Klimaat (EZK) en verschillende gesprekken met ambtenaren van LNV en VWS. Toenmalig minister van LNV Piet Adema heeft daarop laten weten dat het rapport een belangrijke leidraad kan bieden voor verdere gespreksvoering, en in november 2023 heeft Transitiecoalitie Voedsel met de ministeries van LNV en VWS gesproken over het rapport en de implicaties ervan voor het voedselbeleid.

Ook de media hebben uitgebreid gepubliceerd over het rapport, onder andere in [Duurzaam Nieuws](#), [Duurzaam Ondernemen](#), [Vlees Magazine](#), [Evmi](#), [FoodAgriBusiness](#).

Value Case: de maatschappelijke, ecologische, economische en gezondheidswaarde van de eiwittransitie

► Deel 1: de maatschappelijke, ecologische en gezondheidswaarde van de eiwittransitie:

De Value Case is ontwikkeld om de maatschappelijke en economische waarde van de eiwittransitie in kaart te brengen. In opdracht van TcV onderzocht Wageningen Economic Research (WEcR) de waarde op sociaal, humaan en natuurlijk kapitaal. [Het rapport](#), gepresenteerd tijdens het Plant The Future diner 2023, laat zien dat de eiwittransitie jaarlijks een gezondheidswinst van 2 miljard euro en een milieuwinst van 8 miljard euro kan opleveren, door respectievelijk lagere zorgkosten en lagere milieuschade.

► Deel 2: de economische waarde van de eiwittransitie

In maart 2024 werd het [laatste deel van de Value Case](#) gepubliceerd, waarvoor Buck Consultants International in samenwerking met TcV, Foodvalley NL en Interprovinciaal Overleg (IPO) de economische waarde van de eiwittransitie heeft onderzocht. Dit resulteerde in de ['Eiwittransitiekaart NL'](#): een overzicht van bedrijven en organisaties in Nederland die actief inzetten op de eiwittransitie, inclusief de toegevoegde waarde (omzet) en werkgelegenheid. In totaal wordt de economische waarde van de eiwittransitie geschat op minstens 881 miljoen euro.

De beide delen van de Value Case laten de relevantie en urgentie van de eiwittransitie duidelijk zien. De publicatie ervan is een belangrijke stap in de transitie omdat het de systeemspelers met gedegen wetenschappelijk onderzoek laat zien waarom de inzet op de eiwittransitie van waarde is. Middels een [webinar](#) in november 2023 heeft TcV ook de leden geïnformeerd over de Value Case. Media-aandacht was er o.a. in [Trouw](#), [Nieuwe Oogst](#), [FoodAgribusiness](#), [Change Inc.](#) en [Duurzaam Ondernemen](#). Lees [hier](#) het nieuwsitem op onze eigen website.

2023

Een overzicht van evenementen en activiteiten waarbij TcV betrokken was.

KENNISDELING

Februari

- ▶ Deelname **Groenboerenplan bijeenkomst (verslag)**. Verzorging van een workshop over de eiwittransitie.

Maart

- ▶ Bijdrage aan clusteroverleg LNV over de eiwittransitie.

Mei

- ▶ Workshop tijdens het evenement '**Natuurlijk Verbonden**' van **Triodos Foundation**, over het belang van transitiedenken en de voedseltransitie.
- ▶ Deelname aan een expertsessie van Friesland Campina (Chatham House).
- ▶ Natascha Kooiman en Willem Lageweg, kwartiermakers TcV waren te gast in de **podcast** 'Werken aan Goed Voedsel' van DuurzaamDoor waarin zij vertelden over de spanningen in de landbouw- en voedseltransitie.

Mei

- ▶ Spreker bij **Inspiratiesessie over de eiwittransitie bij de GroenLinks Werkgroep Landbouw, Natuur, Dierenwelzijn en Voedsel**.

Juni

- ▶ Gezamenlijke workshop Louis Bolk Instituut en TcV tijdens de Food Inspiration Days Outdoor, over de relatie gezonde bodem - gezond voedsel en humane gezondheid.
- ▶ Organisatie bijeenkomst met diverse fondsen, stichting en organisaties om de eiwittransitie binnen gezondheidsorganisaties te bespreken.

November

- ▶ Co-organisatie en bijdrage aan Transmission Talks, een **webinar** door NewForesight over Transmissie.
- ▶ Deelname Klimaatneutraal Nederland bijeenkomst als expert, georganiseerd door het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.
- ▶ Deelname aan de Nationale Eiwitstrategie expertmeeting, georganiseerd door Het Portaal in opdracht van het Ministerie van LNV.

December

- ▶ Interview met Natascha Kooiman in het **decembernummer** van Eiwit, magazine over de eiwittransitie.

2024

Februari

- ▶ Als expert aanwezig bij [kick-off bijeenkomst Gezond Leven Netwerk](#).
- ▶ Moderatie van de City Deal dag over Gezonde en Duurzame Voedselomgeving. Leiden van een workshop over de eiwittransitie.

Maart

- ▶ Deelname aan panel over Plant proteïn processing tijdens [Drying Program Day van Institute for Sustainable Process Technology](#).
- ▶ Spreker tijdens [WUR Dilemma Dialoog](#) over het langetermijnperspectief voor het Nederlandse voedselsysteem. Bijdrage over de invloed van sociaal-culturele factoren op consumentengedrag, en de nodige overheidssturing om de voedselomgeving duurzamer en gezonder te maken.
- ▶ Deelname Scenariostudie Eiwittransitie Nederland. Natascha Kooiman heeft als externe expert bijgedragen aan de uitwerking van vier scenario's voor de Nederlandse [eiwittransitie](#), een NWO-project, uitgevoerd door FreedomLab.

April

- ▶ Spreker tijdens het Eurostars 'Ready for Take-off' event van RVO, [bijdrage](#) over de economische en maatschappelijke impact van de eiwittransitie en de ondernemingskansen voor mkb'ers om te investeren in alternatieve eiwitten.

April

- ▶ Spreker tijdens HAS Masterclass Future Food Economy. Onderwerp: hoe toekomstige, alternatieve economieën een gezond voedselsysteem kunnen stimuleren.
- ▶ Partner van de vijfde editie van het [Plant FWD congres](#), en presentatie van het tweede deel van de Value Case, The Protein Transition Map NL, over de economische waarde van de eiwittransitie.

Juni

- ▶ Medeorganisator van event van het Kennisnetwerk Systeendenken voor een Gezonde Samenleving. Spreker en workshop over transitiedenken (samen met Newforesight) voor een diverse groep van gezondheidspartijen. Verslag ervan in hun nieuwsbrief, evenals de oproep om aan te sluiten bij het Handvest Gezonde Voedseltransitie.

Juli

- ▶ Panellid tijdens [3rd conference on Science and Technology for Meat and Dairy Analogues](#), interventie over de maatschappelijke meerwaarde van de eiwittransitie. rapport.

Natascha Kooiman tijdens STMDA-congres in juli 2024

2024

Augustus

- ▶ Deelname aan en input voor consultatie van de provincie Utrecht t.b.v. adviesrapport voor de provinciale programmavisie Landbouw en Voedsel. Enkele van onze suggesties zijn overgenomen in het adviesrapport.

September

- ▶ Presentatie JOGG-medewerkers over de lessen uit de toepassing van het Trans-Mission raamwerk binnen TcV, evenals bij JOGG-MT.

Oktober

- ▶ **Food Fashion Show**, georganiseerd door Health Food Coalition i.s.m. Tasty Basics en Hutten. Presentatie van gerechten op de catwalk op basis van onbewerkte ingrediënten, en van de Nutrient Rich Foods (NRF) index. Vervolgbijeenkomst op 13 december.
- ▶ **Lancering Handvest Gezonde Voedseltransitie** tijdens het eerste internationale congres van PAN Nederland. Presentatie door Natascha Kooiman. Overhandiging aan Ernst Hart, Provinciale Statenlid voor GroenLinks, Provincie Utrecht.

Overhandiging Handvest Gezonde Voedseltransitie door Natascha Kooiman aan Ernst Hart, Provinciale Statenlid voor GroenLinks, Provincie Utrecht, op 12 oktober 2024.

LEDENDAGEN TCV

Ledendag 22 februari 2023 TcV lagerhuisdebat & inspiratiedag duurzame landbouw

Ongeveer 80 gasten, waaronder politici, wetenschappers, bestuurders en boeren, kwamen samen op initiatief van Transitiecoalitie Voedsel om te spreken over landbouw, voedseltransitie en weerstand tegen verandering. Dit leidde tot aanbevelingen voor provinciale politici met **bouwstenen** voor een gebiedsgerichte aanpak en ondersteuning van boeren. Lees [hier](#) het verslag.

Ledendag 21 september 2023 Changemakersdag

Tijdens de Changemakersdag kwamen 100 changemakers bijeen bij Koppert Cress in Monster voor workshops en inspiratie over een gezond landbouw- en voedselsysteem. Sprekers, zoals Rob Baan en professor André Nijhof, bespraken duurzame voedselproductie en de rol van changemakers. De dag eindigde met een oproep om ongemakkelijke boodschappen te delen en samen te werken aan een gezonder voedselsysteem. Klik [hier](#) voor het verslag, en [hier](#) voor het videoverslag.

Ledendag 22 april 2024 Op zoek naar omslagpunten op de Dag van de Aarde

Tijdens de workshop over de eiwittransitie o.l.v. Natascha Kooiman, kwartiermaker Eiwittransitie, is gesproken over de vraag hoe de afbouw van dierlijk eiwit gestalte kan/moet krijgen. Welke actoren hebben de meeste invloed? En welke interventies kunnen effectief zijn? Dit werd onderzocht in de vorm van een systeem-opstelling, en leverde rijke inzichten op, bijvoorbeeld dat interventies onverwachte en tegengestelde effecten kunnen hebben op verschillende actoren. Lees [hier](#) ons verslag van deze ledendag.

Ledendag 19 september 2024 Hoe verder met de landbouw- en voedseltransitie bij populistische tegenwind

19 september was ook de dag dat Willem Lageweg afscheid nam als directeur en kwartiermaker bij TcV. In de uitnodiging verwees hij naar de sociaal-culturele factoren die bij transities een doorslaggevende rol spelen. 'Vraagstukken als identiteit, zelfbeschikking en participatie worden vaak zwaar onderschat'. Drie inleiders lieten hun licht schijnen over grote veranderingen: Rianne van Zandbrink over 'Anders sturen', Marije Klever over 'Anders boeren' en Dalila Sayd over 'Anders eten'. Rode draad door de ledendag: aan de basis vinden veel hoopgevendende ontwikkelingen plaats. Lees [hier](#) het verslag.

BELEIDSBEÏNVOEDING

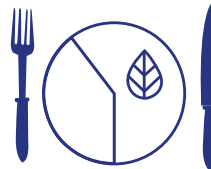
Eén van de kernactiviteiten van TcV is het beïnvloeden van beleid, wet- en regelgeving om de eiwittransitie te ondersteunen en te versnellen. Daarbij richten we ons op de overheid en nationale, provinciale en gemeentelijke politiek. Hieronder volgt een overzicht van onze beleidsbeïnvloedingsactiviteiten.

Vijf focuspunten voor de eerste stappen naar Plantaardig het Gezonde Normaal:

- 1 Meer instrumenten voor gemeenten om een gezonde voedselomgeving te bevorderen...**
conform 'Juridisch instrumentarium voor een gezonde voedselomgeving in de stad' en conform het verzoek van diverse grote gemeenten (aanpassing Omgevingswet en Warenwet).
- 2 Afschaffing van de btw op ongesneden groente en fruit voor 2023...**
en verbreding van het lopende onderzoek naar afschaffing btw voor alle peulvruchten en plantaardige alternatieven voor vlees, vis en zuivel.
- 3 Vermindering van reclame (voor dierlijke producten) buiten de Schijf van Vijf...**
in lijn met de aangenomen motie Dik-Faber/Sazias (1/2/2021) en een stop op stapelkorting en stunten met dierlijke producten onder de kostprijs. Dit kan o.a. door afspraken met de supermarkten, maar ook door het delen van best practices van gemeenten.
- 4 Aanpassing van de Wet Loonbelasting...**
(artikel 31a, tweede lid, onderdeel h, van de Wet op de loonbelasting 1964) die werkgevers 'straff' indien ze werknemers gratis of goedkoop willen voorzien van een gezonde en duurzame lunch.

- 5 Verplichte bijmenging van duurzame en plantaardige grondstoffen van onze eigen boeren...**
naar het voorbeeld van de bijmenging van bio-brandstoffen en conform het rapport Toekomst zoekt Boer.

Gezonde en plantaardige werklunches

TcV werkt met partners zoals het WWF-NL aan een juridische basis voor gratis of goedkope plantaardige werklunches. Werkgevers worden financieel gestraft als zij gratis lunches aanbieden, omdat de Wet Loonbelasting (1964) dit als loon in natura beschouwt en belast. Gratis plantaardige lunches bevorderen de gezondheid van werknemers, verminderen ziekteverzuim en verlagen de milieu-impact.

Steeds meer werkgevers willen hier wel aan werken, maar voelen zich belemmerd door de huidige wetgeving. TcV pleit daarom voor een wetswijziging. Dit heeft o.a. geleid tot een [motie](#) van Kamerlid Koekkoek (Volt), in december 2022, die door de Tweede Kamer is aangenomen.

Tevens hebben wij ons samen met Koppert Cress ingezet in voor een nieuwe gezonde en plantaardige lunchcultuur. Koppert Cress had de ambitie om, in samenwerking met Hutten Catering, gratis gezonde medewerkerslunches aan te bieden. Zij vonden echter de Werkkostenregeling op zijn weg. Een langdurig juridisch geschil met de Belastingdienst volgde. De [uitspraak](#) van de Hoge Raad van 24 mei 2024 is baanbrekend: een belangrijk wetgevingsobstakel voor een gezonde lunchomgeving voor werknemers is hiermee verdwenen. Hopelijk zal dit andere werkgevers een zetje geven om het gezonde en duurzame voorbeeld te volgen. Transitiecoalitie Voedsel blijft zich inspannen voor een gezonde lunchcultuur.

Verkiezingen 2023 en advies aan verkiezingscommissie

TcV, Dierencoalitie, Proveg en TAPP Coalitie hebben samen lobby gevoerd voor de landelijke verkiezingen in 2023. We hebben een overzicht gemaakt van verkiezingsprogramma's en ingediende moties, we hebben suggesties voor amendementen en feitelijke vragen over de begroting van LNV ingestuurd en in maart 2023 heeft de Kerngroep Eiwittransitie [aanbevelingen en speerpunten](#) gedeeld met minister Adema van LNV als input voor zijn brief aan de Tweede Kamer over voedselbeleid.

Ook schreef de Kerngroep Eiwittransitie op 25 juli 2023 een brief aan de verkiezingscommissie met zeven aanbevolen maatregelen:

- 1 Ontwikkel een ambitieuze en gedragen voedselvisie;
- 2 Neem voedselomgeving als focus voor aanpak eiwittransitie;
- 3 Ontwikkel een economisch instrumentarium gebaseerd op belonen en bestraffen;
- 4 Eerlijke prijzen via de overheid: gezond en duurzaam voedsel goedkoper, niet-duurzaam duurder;

- 5 Zorg voor structurele subsidies voor omschakelprogramma's voor boeren en voor innovaties die de eiwittransitie kunnen bevorderen;
- 6 Faciliteer een bodemprijs voor boeren door het stunten met agrarische producten te verbieden;
- 7 Faciliteer werkgevers zodat zij hun werknemers gezonde en plantaardige lunches kunnen aanbieden.

BeanDeal brief naar (in-)formateur Gedeputeerde Staten Provincie Noord-Brabant

In mei 2023 heeft TcV bijgedragen aan de [BeanDeal-brief aan de \(in-\)formateur van de Gedeputeerde Staten van Limburg](#) waarin het belang van de BeanDeal voor duurzame landbouw, biodiversiteit en economische groei in de provincie wordt benadrukt. Deze samenwerking, gericht op de bevordering van de teelt en verwerking van eiwitrijke gewassen, biedt kansen voor een duurzamere voedselproductie en gezondere eetpatronen. We onderstrepen het potentieel voor innovatie en werkgelegenheid dat de BeanDeal met zich meebrengt en moedigen de provincie aan om deze unieke kans te grijpen voor een groenere toekomst.

Een 0% BTW tarief voor groenten en fruit niet mogelijk?

TcV heeft in oktober 2023 samen met diverse (keten) partijen, het ['Maatschappelijk akkoord 0% btw op groenten en fruit'](#) ondertekend. Dit akkoord is een collectieve oproep aan de overheid om de btw op groenten en fruit uiterlijk 1 januari 2025 af te schaffen. O.a. het [NRC](#) berichtte hierover. Verder schreven onze kwartiermakers Natascha Kooiman en Jan Paul van Soest een [artikel over dit onderwerp op TcV-website](#). Ook ondertekende TcV een opiniestuk door GGD en Gemeente Amsterdam, samen met een veelheid aan gerenommeerde wetenschappers, gemeenten en andere partijen.

Klimaatneutraal Nederland: bijdrage Landbouw en Landgebruik

Op 1 november 2023 nam TcV deel aan de Klimaatneutraal Nederland bijeenkomst, georganiseerd door het ministerie van LNV. Het doel van deze bijeenkomst was het verzamelen van ideeën en inzichten uit het veld over hoe de landbouw en het landgebruik kunnen bijdragen aan een klimaatneutraal Nederland in 2050, wat vervolgens diende als input voor een beleidsvisie.

Nederlandse Eiwitstrategie

Op 3 november 2023 nam TcV deel aan de Nationale Eiwitstrategie expertmeeting, georganiseerd door Het Portaal in opdracht van het ministerie van LNV. Vanuit onze rol als expert hebben we inzichten gegeven over de elementen die niet mogen ontbreken in de Nederlandse Eiwittransitie. Middels deze expertmeeting wil het ministerie de strategie en de samenhang tussen de veelheid aan initiatieven die bezig zijn met eiwittransitie vastleggen door het gezamenlijk opstellen van een helder narratief en de creatie van een (online) magazine als bron- en inspiratiedocument.

Een onsje minder reclame voor ongezond en onduurzaam

In 2024 is het 50 jaar geleden dat Jan Juffermans de aandacht trok met zijn iconische 'Minder vlees'-affiches. Deze posters waren een reactie op een eerdere vleespromotiecampagne.

Helaas is er onvoldoende veranderd in de manier waarop we omgaan met de consumptie van dierlijke producten. Daarom werkt TcV samen met ProVeg aan een juridische grondslag om de reclames voor dierlijke producten te verminderen. Uit onderzoek blijkt dat supermarkten maar liefst 80% van hun reclames richten op producten die buiten de Schijf van Vijf vallen en slechts 20% op producten hierbinnen vallen. TcV zou dit graag omgedraaid zien en pleit voor concrete maatregelen om reclame voor dierlijke producten buiten de Schijf van Vijf te verminderen. Een stop op stapelkorting en het stunten met dierlijke producten onder de kostprijs zijn hier voorbeelden van. Dit kan namelijk veel bijdragen aan het creëren van een gezonde leefomgeving.

Onze bijdrage aan initiatieven van anderen

► Ondertekening Manifest Dierwaardige veehouderij

De Dierencoalitie, lid van de kerngroep Eiwittransitie van de Transitiecoalitie Voedsel, heeft in mei 2023 het Manifest voor een Dierwaardige Veehouderij gepresenteerd. Met dit manifest wordt het kabinet opgeroepen om de meest recente wetenschappelijke inzichten van dierwaardigheid wettelijk vast te leggen. Net als vele wetenschappers, experts en organisaties heeft Transitiecoalitie Voedsel het manifest ondertekend. Met deze actie sluiten wij ons bij de oproep van de Raad voor Dieraangelegenheden (RDA) voor een dierwaardige veehouderij.

► Ondertekening Gezamenlijke standpuntbrief "EU School scheme"

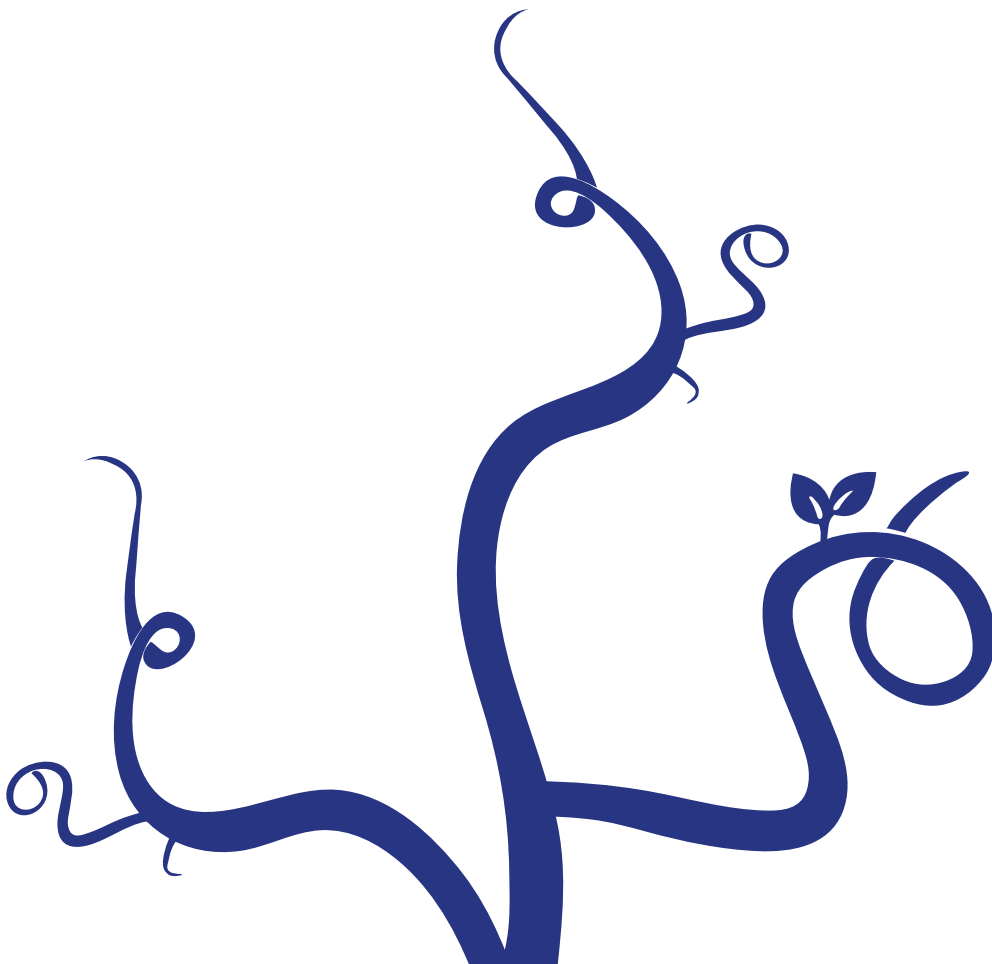
Op 8 mei 2023 stemde het Europese Parlement over de mogelijkheid om plantaardige melkvervangers toe te voegen aan het aanbod op scholen, naast fruit, groenten en koemelk. Daaraan voorafgaand ondertekende TcV een gezamenlijke brief van verschillende stakeholders om plantaardige dranken toe te voegen zodat er een alternatief is voor schoolkinderen die geen koemelk drinken om medische, ethische, smaak-gerelateerde, of ecologische redenen.

► **Ondertekening brief coalitieakkoord gezonde voedselomgeving**

In januari 2024 heeft TcV een brief aan informateur Plasterk medeondertekend, geïnitieerd door de Alliantie Voeding voor de Gezonde Generatie, die de formerende partijen oproept tot actie tegen overgewicht in Nederland door het bevorderen van een gezonde voedselomgeving. De brief benadrukt de urgentie om overgewicht aan te pakken, met verontrustende cijfers over de gezondheidsrisico's en de huidige tekortkomingen in het bereiken van de doelstellingen van het Nationaal Preventie Akkoord. Het pleit voor effectieve maatregelen zoals het verlagen van de kosten van gezonde voeding, het invoeren van een suikertaks, het beperken van marketing voor ongezonde voeding gericht op kinderen, en het verbeteren van het voedingsaanbod, om een gezonde toekomst voor alle Nederlanders te waarborgen.

► **Ondertekening Manifest Duurzaam regeerakkoord**

Meer dan 3100 bedrijven, organisaties en onderwijsinstellingen – waaronder TcV - tekenden het manifest om de formerende partijen op te roepen een Duurzaam Regeerakkoord op te stellen. Nederland heeft een toekomstgerichte aanpak nodig die verder reikt dan een typische kabinetsperiode van vier jaar om de ecologische, economische en sociale uitdagingen waarmee we worden geconfronteerd, aan te pakken. Een Duurzaam Regeerakkoord draagt hiervoor verschillende uitgangspunten aan zoals: een belasting op arbeid deels verschuiven naar vermogen en vervuiling, echte prijzen te rekenen, een regeringscommissaris Brede Welvaart en SDG's in te stellen, en een burgerberaad in te richten met mandaat op de transitiepaden. Het manifest voor een Duurzaam Regeerakkoord werd op 16 april 2024 in de Tweede Kamer **overhandigd** aan leden van de vaste commissie van Economische Zaken en Klimaat.

3. TOT SLOT

WE KUNNEN HET NIET ALLEEN

Werken aan de realisatie van de eiwittransitie doen we niet alleen. Hieronder een overzicht van alle partners met wie we werken om de transitie naar meer plantaardig en minder dierlijk te versnellen. Meer weten of samen met ons de eiwittransitie versnellen? Neem contact op met ons!

Kerngroep eiwittransitie

Strategische en realisatiekracht: de kerngroep eiwittransitie. We komen maandelijks bij elkaar en zijn steeds beter in staat om onze (lobby-)activiteiten op elkaar af te stemmen, om zo zwaardere beleidsbeïnvloeding te realiseren.

Fondsen

Onze dank gaat uit naar:

GIESKES-STRIJBIS FONDS

Healthy Food
Healthy Planet

Realisatiekracht: de uitvoering

Het dagelijkse werk werd of wordt uitgevoerd door het team Eiwittransitie en Voedselomgeving van Transitiecoalitie Voedsel: Natascha Kooiman, Rianne van Zandbrink, Marco Swart, Jeroen Peters, Suzan D'Rose, Ada Konkol, Maud Vegelin, Marjolijn Heslinga, Corinne Hinlopen, Linda Mans, Jasper van der Tempel, in nauwe samenwerking met andere collega's van de Transitiecoalitie. De opmaak van dit document is verzorgd door Susanne Spee ([Frissontwerp](#)) en Jill Overmaat.

Contact

Natascha Kooiman,
kwartiermaker Transitiecoalitie
Voedsel en portefeuillehouder
Voedselomgeving & Eiwittransitie.
natascha@transitiecoalitievoedsel.nl
+31 6 543 66 200

[@TcVoedsel](#)

[@transitiecoalitie-voedsel](#)

plantthefuture.eu

transitiecoalitievoedsel.nl

De Transitiecoalitie Voedsel is een coalitie van meer dan 200 transitiedenkers en -doeners in de wereld van landbouw, voedsel, natuur en gezondheid. Met elkaar willen wij de omslag naar een nieuw landbouwen voedselsysteem versnellen. Een systeem waarin duurzaamheid, gezondheid, transparantie, eerlijke prijzen en perspectief voor de boer centraal staan. Wij fungeren als uitdager van het huidige systeem en bundelen de krachten van ondernemers, boeren, wetenschap, kennisinstellingen en ngo's om de beoogde verandering te realiseren. Onze speerpunthema's zijn verduurzaming van de landbouw, eiwittransitie, voedselomgeving en truepricing. In een paar jaar tijd zijn we uitgegroeid tot een gezaghebbende stem en een gewilde gesprekspartner voor overheden, politici, bedrijfsleven, wetenschap en ngo's.

transitiecoalitievoedsel.nl